WARIES MISDAADREEKS · Nº 129

Polderpost in Eemnes

De zaak van de verdwenen boerendochter

Een misdaadpuzzel in brieven en kaarten

UITGEVERIJ WARIES

Inhoud

VOORWERK

Hoe dit boek werkt 4

Wie is wie 4

DEEL I · BRIEVEN UIT DE POLDER

Januari tot en met 12 mei 1938 6

DEEL II · DE WEEK ZONDER RIEK

13 tot en met 18 mei 1938 33

DEEL III · AAN U

Aan de lezer 63

Werkbladen 65

Antwoordformulier 71

Hints 73

Verzegeld 76

De oplossing 77

Wat er daarna gebeurde 83

Nawoord 85

Hoe dit boek werkt

Dit is geen roman maar een puzzel. U krijgt de bundel brieven, kaarten en telegrammen die Trui Kooijman in mei 1938 bijeenbracht nadat haar nicht Riek van de dijk bij Eemnes was verdwenen. Uw taak is te achterhalen wie Riek heeft meegenomen en waar zij is.

De stukken zijn genummerd en staan in de volgorde waarin ze geschreven zijn, behalve Trui's inleidende brief, die zij als laatste schreef en bovenop legde. Boven elk stuk staat wie het schreef, aan wie en wanneer. Waar een envelop of kaart bewaard is, ziet u de postzegel en de poststempel: plaats, kantoor, datum en uur van de lichting. Lange brieven zijn voor de leesbaarheid uitgetypt; kaarten, enveloppen en korte stukken zijn zo veel mogelijk weergegeven zoals ze eruitzagen.

Alles wat u nodig hebt, staat in het boek. U hoeft niets op te zoeken. In deel III vindt u vijf vragen, werkbladen, een antwoordformulier en hints op drie niveaus. De oplossing zit achter een verzegelde pagina.

Speelduur: twee tot vier uur. U kunt alleen spelen of samen; lees de stukken dan om de beurt hardop.

Wie is wie

Hendrika (Riek) Schoonhoven	21, dochter van de Kievitshoeve in de Eempolder; sinds donderdag 12 mei verdwenen
Gijsbert Schoonhoven	haar vader, boer op de Kievitshoeve, weduwnaar
Geertruida (Trui) Kooijman	haar nicht in Amsterdam, verkoopster in een hoedenzaak; stelde deze bundel samen
Hannes Mol	knecht op de Kievitshoeve

Arie Schoonhoven	oom van Riek, boer in Hoogland
Willem van 't Klooster	buurjongen, zoon van Evert van 't Klooster
Evert van 't Klooster	boer, buurman; heeft een zomerstal aan de overkant van de Eem
Cornelis (Kees) Brouwer	schipper van de zandschuit Jonge Jacob
Johan Verhoeff	kunstschilder uit Laren, met een atelier in Amsterdam
Gerrit Lankhorst	veehandelaar in Baarn
A. Visser	dierenarts in Eemnes-Binnen
Pieters	veldwachter
Bles	zwartbonte koe met een witte bles, door Riek met de fles grootgebracht

STUK 1 BRIEF · Trui Kooijman aan de lezer · Amsterdam, woensdag 18 mei 1938

Aan wie deze bundel openslaat

Eemnes heeft geen geheimen, zeggen ze daar. Iedereen weet wie er op zondag naast wie zit, wiens koe het eerst kalft en hoeveel boter er naar Baarn gaat. Toch is mijn nicht Hendrika Schoonhoven, Riek voor iedereen, op donderdagavond 12 mei van de dijk verdwenen alsof de Eem haar heeft ingeslikt. Haar fiets lag in het gras bij het Kromme Stuk. Van haar zelf geen spoor.

Sindsdien is er post gekomen. Veel post. Een ansicht van de Dam in haar handschrift, waarin ze schrijft dat ze vrijwillig is weggegaan. Brieven van buren, van een schilder, van een schipper, van een veehandelaar, van mijn oom. Een brief zonder afzender, in blokletters, waarin geld wordt gevraagd. En een tweede brief van Riek zelf, die bij die blokletters zat.

Ik ben Geertruida Kooijman, Trui. Ik ben een jaar ouder dan Riek, ik werk in een hoedenzaak in de Kalverstraat in Amsterdam, en ik heb sinds mijn twaalfde elke zomer bij mijn oom Gijsbert op de Kievitshoeve gelogeerd. Riek en ik schrijven elkaar al jaren elke week. Haar brieven bewaar ik in een sigarenkistje; mijn brieven aan haar lagen in haar kast. Haar vader heeft mij alles gestuurd wat er na donderdag bij hem binnenkwam, met de enveloppen erbij, want hij zegt dat ik ‘verstand heb van papier’. Ik weet niet of dat waar is. Ik weet wel dat ik er niet meer uitkom.

Daarom geef ik het aan u. Alles wat ik heb, in de volgorde waarin het geschreven is: eerst Rieks brieven van dit voorjaar, met wat ik haar terugschreef en wat anderen haar schreven, daarna de week zonder haar. Ik heb niets weggelaten en niets verbeterd, ook de spelfouten niet. Waar een envelop iets zegt, heb ik de stempel laten natekenen. Achteraan vindt u een

schets van de polder die Hannes Mol, de knecht van mijn oom, voor mij heeft gemaakt.

Eén ding moet u weten voor u begint. Riek en ik hebben als kinderen een geheim schrift bedacht. Het staat in een oud schoolschriftje dat ik u hierbij geef. Wij hebben het nooit afgeleerd. Ik heb de ansicht van de Dam op onze manier gelezen en daarom weet ik zeker dat Riek niet uit vrije wil is vertrokken. Toen ik ook haar tweede brief zo las, dacht ik te weten waar ze was. Dinsdagmiddag hebben ze daar gezocht. Ze was er niet.

Ik heb me vergist, of iemand heeft ons beetgenomen. Ik weet niet welk van de twee.

Morgen, donderdag 19 mei, om elf uur 's avonds moet mijn oom het geld brengen. Hij zal het doen ook; hij zou de hele polder verkopen om haar terug te krijgen. Maar wie zegt dat ze dan thuiskomt?

Lees alles. Lees de stempels. Lees tussen de regels, zoals wij dat deden. En zeg me wie haar heeft meegenomen en waar ze is.

Geertruida Kooijman

STUK 2 SCHOOLSCHRIFT · Trui en Riek · zomer 1927

Het Torengeheim

1. Wie iets geheims wil schrijven, noemt eerst de toren. (Dat mag elke toren zijn, maar onze toren is de beste.)

2. De zin waarin de toren staat, telt NIET mee.

3. Van elke zin daarna neem je de eerste letter. Die letters samen zijn het geheim.

4. Je houdt op na de eerste zin met een uitroepteken. Die zin telt WEL mee.

5. Niemand mag het weten, ook moeders niet en zeker meester Hogenbirk niet.

Voorbeeld: Ik zie de toren al. Jij bent mijn beste vriendin. Altijd!

Dat is: JA

getekend: Trui (12) en Riek (11), zomer 1927

STUK 3 BRIEF · Riek aan Trui · donderdag 13 januari 1938

Kievitshoeve, donderdag 13 januari 1938

Lieve Trui,

Dank je wel voor je brief en voor het pakje. De handschoenen passen precies en ik draag ze elke ochtend bij het melken, ook al zegt Hannes dat het zonde is van het goeie leer. Hij heeft zelf handen als boomschors en hij

voelt de kou niet, zegt hij. Ik geloof er niets van, want hij staat elke ochtend met zijn rug tegen de koeien aan om warm te worden.

Het is hier stil na de feestdagen. Vader zit 's avonds met de rekeningen aan tafel en zucht. Je weet hoe hij is: hij zegt niets, maar hij zucht des te harder. De rente van de lening moet in mei betaald worden en de melkprijs is weer gezakt. Oom Arie kwam met Nieuwjaar en het ging weer over de Eemkamp, het stuk land aan de Eem dat oom zo graag van vader wil kopen. Vader zei dat hij het land nog liever aan de kieviten gaf. Toen is oom zonder koffie naar huis gegaan, terug naar Hoogland, en moeder zou zich in haar graf hebben omgedraaid van schaamte. Twee broers, Trui, en ze kunnen niet eens samen een kop koffie drinken.

Verder gaat alles zijn gangetje. Ik doe het huishouden, de kalveren en de kippen, en op donderdagavond, na de afwas, fiets ik zoals altijd naar de bus bij de Grote Kerk om mijn brief aan jou te posten. Vader vindt het onzin, die wekelijkse brief, maar hij zegt het niet meer, want hij weet dat ik dan alleen maar harder ga fietsen. Het is mijn uurtje. Twee kilometer heen, twee terug, en niemand die iets van me wil.

Willem van 't Klooster komt de laatste tijd vaak even aanwaaien. Hij helpt vader met de sloten en blijft dan hangen. Hij is aardig, Trui, dat is hij echt, en hij is de beste ploeger van de polder, zegt vader. Maar als hij naar me kijkt, kijkt hij alsof ik een stuk land ben dat hij al heeft opgemeten. Dat bedoel ik niet lelijk. Het is zo.

Vanmiddag stond ik op de dijk en zag de toren van de Grote Kerk wit van de rijp. Kou is het hier, Trui, zo koud dat de melk in de emmer bevriest als je te lang treuzelt. Er ligt ijs op de Eem tot aan de overkant. Een schip ligt er vastgevroren bij de spoorbrug, en de schipper komt elke dag even naar de kant om de mensen te groeten. Steeds vaker groet hij mij het eerst, geloof ik!

Ik moet erom lachen als ik het teruglees. Wat een brief.

De kerstboom is eruit en de kamer ruikt nog naar dennen. Ik heb de ballen van moeder in het vloeipapier gedaan, net zoals zij altijd deed, en toen moest ik even gaan zitten. Drie jaar is ze nu dood en nog altijd verwacht

De mooiste hoed van de week was een kleine zwarte, schuin op het hoofd, met een voile tot op de neus. Een jonge vrouw kocht hem voor een begrafenis en vroeg of hij 'niet te vrolijk' stond. Ik heb gezegd dat verdriet ook netjes mag zijn. Ze betaalde er vier gulden vijfenzeventig voor en ze huilde een beetje bij de kassa. Ik heb haar een zakdoek gegeven, en die heeft ze meegenomen. Juffrouw Pels zegt dat ik hem van mijn loon moet aftrekken, maar dat doet ze toch niet.

Van je oom en van de Eemkamp schrik ik niet meer. Moeder zegt dat de Schoonhovens altijd ruzie hebben gemaakt om grond, al sinds hun vader, en dat ze het pas bijleggen als er een begrafenis is. Laat het dan maar lang duren.

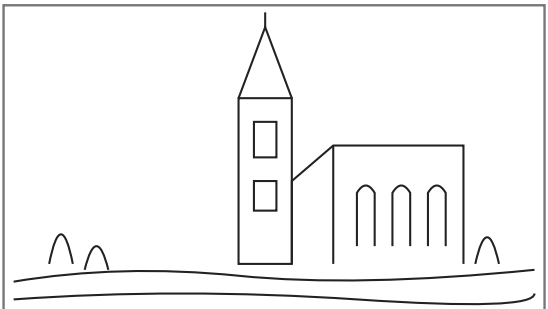
En Willem. Ach, Riek. Een jongen die naar je kijkt alsof hij je al heeft opgemeten, kijkt in elk geval naar je. Er zijn ergere dingen. Maar ik ken jou: jij wilt niet opgemeten worden, jij wilt gevonden worden, en dat is iets anders. Laat hem maar sloten graven.

Met moeder gaat het goed. Haar rug speelt op in de kou, maar ze klaagt niet, behalve tegen mij. Ze vraagt of je vader nog steeds die rare pet op heeft van de veemarkt in Amersfoort. Dat moet je haar zelf maar schrijven.

Zondag ga ik met de meisjes van de zaak naar de bioscoop. Er draait een nieuwe Hollandse film, waar iedereen over praat. Ik vertel je volgende week alles. Tot die tijd: doe je handschoenen aan, ook als Hannes moppert, en blijf van het ijs af.

Je Trui

STUK 5 ANSICHTKAART · Riek aan Trui · donderdag 17 februari 1938

Groet uit Eemnes · Grote Kerk

BRIEFKAART · ACHTERKANT

Lieve Trui, de toren op de voorkant is onze toren, voor het geval je hem vergeten bent. Zo, nu weet je het weer. Er ligt nog sneeuw op de dijk. Gisteren is het ijs gebroken. Na vijf weken kon de schuit eindelijk weg. Ik stond op de dijk te zwaaien, met de andere meisjes. Echt waar, Trui. Tot donderdag in mijn lange brief. Schrijf je gauw terug!

Je R.

Mej. G. Kooijman
Leidsestraat
Amsterdam

Stempel: EEMNES · 18.II.38 · 7-8 V

STUK 6 BRIEF · Trui aan Riek · woensdag 23 februari 1938

Amsterdam, woensdag 23 februari 1938

Lieve Riek,

Dank voor de kaart met de kerk. Alsof ik die vergeten zou zijn! Ik heb er elf zomers naar gekeken vanaf jullie hooiberg.